

CONFIDENTIAL AND PROPRIETARY - © Eurofins Scientific (Ireland) Ltd, 2021. All rights reserved. This document contains information that is confidential and proprietary to Eurofins Scientific SE and / or its affiliates and is solely for the use of the personnel of Eurofins Scientific SE and all its affiliates. No part of it may be used, circulated, quoted, or reproduced for distribution outside companies belonging to the Eurofins Group. If you are not the intended recipient of this document, you are hereby notified that the use, circulation, quoting, or reproducing of this document is strictly prohibited and may be unlawful. Photo images on this page are the copyrighted property of 123RF Limited.

Annette Vendel - Key Account Manager
Lejre Vandråd – repræsentantskabsmøde d. 23. april 2024

Se Eurofins arbejde med FNs Verdensmål:

<https://www.eurofins.dk/miljoe/om-os/fns-verdensmaal>

www.eurofins.com

 eurofins
Testing for Life

- Præsentation af Eurofins – hvem er vi?
- Kontrolprogrammer
  - Bekendtgørelseskrav
  - Vigtige oplysninger fra myndighed/vandværk til laboratoriet
- Forureninger - hvad gør vi hvis uheldet er ude?
  - Dagtimer – normal arbejdstid
  - Udenfor normal arbejdstid
  - Mikrobiologiske forureninger
  - Uorganiske forureninger
  - Organiske mikroforureninger
- Opsummering
- Tid til spørgsmål og dialog

Hvem er vi?

+60 lande
8 laboratorier i Danmark
64.000 ansatte World wide

Vi analyserer

1987

Grundlagt

1.100

Medarbejdere i Danmark

Vi arbejder for en **sundere og mere sikker verden**

Afhentning og Prøvetagning
i hele landet

The
Eurofins
Spirit

IT løsninger til jeres
overblik

ISO 17025
akkrediteret

DANAK akkrediteringer

168	222	522	534	535	554
555	560	580	581	597	7006

Luft

Byggematerialer

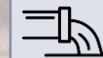
Drikkevand

Geoteknik

Indeklima

Industrielt vand og restprodukter

Monitorering af vandkvalitet

Jord

eSoil (Estland)

Præstationsprøvninger og referencematerialer

Vores lokationer – Miljø DK

Aabybro

- Jord
  - Bygningsmaterialer
  - Indeklima
  - Prøveudtagning - vand
- 80 fuldtidsansatte

Galten

- Luft
  - Sorbisense
- 20 fuldtidsansatte

Vejen

- Spildevand
  - Drikkevand
  - Prøveudtagning - vand, jord og geoteknik
- 175 fuldtidsansatte

Ishøj

- Geotekniske analyser
  - Luft
  - Jord
  - Prøveudtagning - vand
- 35 fuldtidsansatte

Kontaktpersoner - Kundecenter

Peter Møller
Kunderådgiver - teamleder
70 22 42 56
rentvand@etn.eurofins.com

Kirsten S. Nottelmann
Kunderådgiver
70 22 42 56
rentvand@etn.eurofins.com

Lone Thomsen
Kunderådgiver
70 22 42 56
rentvand@etn.eurofins.com

Finn Dahlin
Kunderådgiver
70 22 42 56
rentvand@etn.eurofins.com

Kathrine Rønholdt-Nielsen
Kunderådgiver
70 22 42 56
rentvand@etn.eurofins.com

Kontaktpersoner - Salg

Annette Vendel
Key Account Manager - teamleder
40 96 50 30
salg.rentvand@etn.eurofins.com

Janni Leer
Account Manager
Tlf.: 26 86 43 90
salg.rentvand@etn.eurofins.com

Ulla Bøgedal
Account Manager
30 68 45 49
salg.rentvand@etn.eurofins.com

Kontaktperson - Tilsyn

Martin H. Pedersen
27 10 54 83
MartinHartlev.Pedersen@etn.eurofins.com

Kontaktperson - Ledelse

Ole Silkjær
Business Development Director
26 86 42 73
Ole.Silkjaer@etn.eurofins.com

➤ Ny drikkevandsbekendtgørelse i oktober 2017 – ”starten”

- Gruppe A og B prøver
- Taphane ved forbruger
- Med og uden flush
- Risikovurderinger
- Drikkevandsdirektiv

- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 975 – juni 2018
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 1068 – august 2018
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 524 – maj 2019
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 1070 – oktober 2019
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 1110 – maj 2021
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 2361 – november 2021
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 972 – juni 2022
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 1383 – oktober 2022
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 504 – maj 2023
- Revision af bekendtgørelse – ny nr. 1023 – juni 2023 (ingen programændring)
- Varsling om næste revision – juli 2024 fra MST

- Kontrolprogrammer "udspringer" fra gældene drikkevandsbekendtgørelse Bilag 1a-f hvor enhed og kvalitetskrav ved forbrugers taphane en angivet

Parametre relateret til drikkevandets hovedbestanddel			
Aluminium (Al)	µg/L	200	
Ammonium (NH ₄ ⁺)	mg/L	0,05	Note 2
Chlorid (Cl ⁻)	mg/L	250	Note 3
Farve	mg Pt/L	15	
Ledningsevne	µS/cm	2.500 ved 20°C	Note 3 og 4
pH	pH-enhed	7,0 – 8,5	Note 3
Jern (Fe), total	µg/L	200	
Mangan (Mn), total	µg/L	50	
Lugt Smag	Subjektiv be- dømmelse		Note 5

- Pesticider – her ligger der et unikt CAS-nr. på hvert stof

Obligatoriske pesticider og nedbrydningsprodukter - Aktivstof	CAS-nr.
Atrazin	1912-24-9
Bentazon	25057-89-0
Dichlorprop	120-36-5
Glyphosat	1071-83-6
Hexazinon	51235-04-2
Imazalil	35554-44-0
Mechlorprop	93-65-2
Metalaxyl	57837-19-1
Metaldehyd	108-62-3
6-(tert-Butylamino)-1,3,5-triazine-2,4-diol (LM5)	309923-18-0

Her er hvad der skal indgå i en Gruppe-A prøve – men der skal risikovurderes

- **2. Liste over parametre**
- *Gruppe A-parametre*
- Følgende parametre (Gruppe A) kontrolleres i overensstemmelse med de kontrolhyppigheder, der er anført i punkt 3, tabel 1.
- a) *Escherichia coli (E. coli)*, intestinale enterokokker, coliforme bakterier, kimaltal ved 22 °C, farve, turbiditet, smag, lugt, pH, ledningsevne.
- b) Jern.
- c) Andre parametre, hvis det er relevant, ifølge en risikovurdering, jf. bilag 6.
- *Under bestemte omstændigheder tilføjes følgende parametre til Gruppe A-parametrene:*
- *a) Ammonium og nitrit, hvis der anvendes chloraminering.*
- *b) Nitrit, hvis ammoniumindholdet i sidste prøve af drikkevandet overstiger 0,05 mg/l.*
- *c) Aluminium, hvis det bruges som vandbehandlingskemikalie.*
- *d) Chlor (frit og total) eller rester af andet desinfektionsmiddel, hvis vandet desinficeres. Analyse foretages på prøveudtagningsstedet.*

Tabel 1. Mindste hyppighed for prøveudtagning og analyse med henblik på kontrol af overholdelsen

Distribueret eller produceret vandmængde inden for et forsyningsområde 1) 2) m ³ pr. dag		Gruppe A-parametre Antal prøver pr. år ³⁾	Gruppe B-parametre Antal prøver pr. år ³⁾
	< 10 m ³	1	En prøve hvert tredje år
≥ 10	≤ 100	2	En prøve hvert andet år
> 100	≤ 1.000	4	1
> 1.000	≤ 10.000	4 for de første 1000 m ³ /dag + 3 for hver yderligere påbegyndt 1.000 m ³ /dag af den samlede mængde	1 for de første 1000 m ³ /dag + 1 for hver yderligere 4.500 m ³ /dag af den samlede mængde

Tabel 3. Mindste hyppighed af kontrol i hver enkel boring

Distribueret eller produceret vandmængde ¹ m ³ pr. dag	Antal prøver pr. år
10 - 100	En prøve hvert 5. år
>100 - 4.000	En prøve hvert 4. år

Vejledning – til drikkevandsbekendtgørelsen

- I denne vejledning er der bla. forslag til kontrolparametre i et forsyningsanlægsledningsnet samt til afgang vandværk.
- Der er ikke noget krav til målinger på ledningsnettet eller på vandværket – Kommunen kan træffe beslutning om analyserne.
- Vandværkerne bør efter behov få udtaget prøver på afgang V/V – f.eks. ved udskiftninger og renoveringer mv.

- Det bør tydeligt fremgå af kontrolprogrammet

Anlæg	
Anlæg:	(Navn) Vandværk
Jupiter-ID:	
Beliggenhedsadresse:	
Kontaktperson:	
Adresse:	
tlf:	
mobil:	
mail:	

Vandmængder	
Årsmængde (m ³ /år):	
Døgnmængde (m ³ pr døgn):	

Boringer	
DGU-nr.	Seneste analyse (år)
DGU	
DGU	
DGU	
DGU	
DGU	

Kommune (oplysn.)	
Kontaktperson:	
Adresse:	
tlf:	
mobil:	
mail:	

Kontrolprogrammer – Hyppighed – fordeling over året

Hyppighed og prøvested	2023	2024	2025	2026	2027	Antal pr. år	
						Lovpligt.	Valgt
År							
Taphane - Gruppe A (Straks)	4 (eksempel)					4 (eks)	4 (eks)
Taphane - Gruppe B (Straks)	1 (eksempel)					1 (eks)	1 (eks)
Ledningsnet (Flush)	4 (eksempel)					4 (eks)	4 (eks)
Analyseadresser (Prøvested) A	PS 1,2,3,4,5						
Analyseadresser (Prøvested) B	PS 1,2,3,4,5						
Analyseadresser (Prøvested) Ledn.	PS 1,2,3,4,5						
Vandværk							
Vandværkskontrol	4 (eksempel)						
Filterskyllevand							
Driftsprøver							
Råvand							
Boring - DGU						4. år (eks)	4. år (eks)
Ekstra prøver							
Boring - DGU						4. år (eks)	4. år (eks)
Ekstra prøver							
Boring - DGU						4. år (eks)	4. år (eks)
Ekstra prøver							

Tidspunkt for prøvetagning					
År	2023	2024	2025	2026	2027
Taphane - Gruppe A (Straks)	1., 2., 3., og/eller 4 kvartal				
Taphane - Gruppe B (Straks)	1., 2., 3., og/eller 4 kvartal				
Ledningsnet (Flush)	1., 2., 3., og/eller 4 kvartal				
Drifts kontrol afg. vandværk	1., 2., 3., og/eller 4 kvartal				
Råvand (Boringer)					

- Vigtigt at Taphaneadresser er aftalt med forbrugerne

Adresser					
Ledningsnetområde	PS (prøvested)	Adresse	Telefon	Sted	Kommentar
Vandværket	Vandværket				
1	PS1				
	PS2				
	PS3				
2	PS4				
	PS5				
	PS6				
3	PS7				
	PS8				
	PS9				
4	PS10				
	PS11				
	PS12				
5	PS13				
	PS14				
	PS15				

- Det er vigtigt at indhold i pakkerne er entydigt for laboratorierne

Gruppe A Parametre

Smag
Lugt
pH
Temperatur
Ledningsevne
Kimtal v. 22 grader
Coliforme bakterier
E.Coli
Enterokokker
Farvetal
Turbiditet
Jern

Ledningsnet (Vejledningens Bilag F)

Kimtal ved 22 grader
Coliforme bakterier
E.Coli
Enterokokker
Nitrit

Gruppe B Parametre

Hovedbestanddele + uorg. Sporstoffer

Temperatur
Natrium (Na)
Chlorid
Nitrat
Flourid
NVOC
Ammonium
Sulfat
Nitrit
Mangan (Mn)
Aluminium (Al)
Arsen (As)
Antimon (Sb)
Bly (Pb)

Bor (B)
Cadmium (Cd)
Chrom (Cr)
Kobolt (Co)
Cyanid, total
Kobber (Cu)
Kviksølv (Hg)
Nikkel (Ni)
Selen (Se)
Zink (Zn)

Chlorphenoler

Pentachlorphenol

Materialemonomerer

Acrylamid
Epichlorhydrin
Vinylchlorid

Chlorholdige opløsningsmidler

Dichlormethan
Trichlormethan (Chloroform)
1,2-dichlorethan
Trichlorethan
Tetrachlorethan
1,1-dichlorethan
cis-1,2-dichlorethan
trans-1,2-dichlorethan
1,1,1-trichlorethan
1,1,2-trichlorethan
1,1,2,2-tetrachlorethan
1,1,1,2-tetrachlorethan

Olieprodukter

Benzen

PAH forbindelser

Fluoranthen
Benzo(a)pyren

Benzo(g,h,i)perylene
Indeno(1,2,3-cd)pyren
Benzo(b)fluoranthen / CA65Q
Benzo(k)fluoranthen / CA65Q

PFAS forbindelser

Bisphenol A

Trifluoreddikesyre

Pesticider Bilag 2 + 1b - 55 stk.

Boringskontrol bilag 8

Temperatur
pH
Ilt
Ledningsevne ved 20°C
NVOC
Calcium
Magnesium
Kalium
Natrium
Ammonium
Chlorid
Sulfat
Nitrat
Nitrit
Flourid
Jern
Phosphor total
Mangan
Hydrogencarbonat
Aggressiv kuldioxid
Nikkel
Arsen
Barium
Bor
Kobolt
Methan
Svovlbrinte

Pesticider bilag 2 - 51 stk

➤ Ekstra parametre

Parameter	Medtages	Kontrol	Årsag til at parameter tages med
MTBE	Ja	Boringskontrol	Virksomhed
Opløsningsmidler - chlorholdige	Ja	Boringskontrol	Virksomhed
Olieprodukter	Ja	Boringskontrol	Virksomhed
Svovlbrinte	Ja	Afgang vandværk	Tidligere resultater viser, at nitratindholdet er mindre end 3 mg/l (naturligt indhold i det grundvand, der indvindes fra)
Methan	Ja	Afgang vandværk	Tidligere resultater viser, at nitratindholdet er mindre end 3 mg/l (naturligt indhold i det grundvand, der indvindes fra)
Aggressiv kuldioxid	Ja	Afgang vandværk	Tidligere resultater viser, at der kræves særlig vandbehandling (naturligt indhold i det grundvand, der indvindes fra)

➤ Lidt inspiration nye kontrolprogrammer

- Kendt forurening ud fra ordinær kontrol - analyseresultater
- Årsager?
  - Forbrugeres installationer
  - Renovering af boringer
  - Renovering på værket
  - Anlægsarbejde – rørledning beskadiget
  - Årstidsvariation
  - Vejret – stormflod – oversvømmelser
– ja den nye vejrtype anno 2023-24.

- Eurofins kundecenter står klar til at hjælpe – store som små forureninger
- Vandværket adviseres altid på mail og/eller sms – mikrobiologi !
- Kommunen adviseres på mail ved overskridelse – mikrobiologi !
- Vandværket og Kommunen går i dialog
- Styrelsen for patientsikkerhed involveres – risiko for forbrugere
- Eurofins kundecenter står klar til:
  - at vejlede i sammensætning af analysepakker
  - at bestille hastepøver
  - at koordinere kontakt mellem prøvetager, vandværk og/eller forbrugere
  - at tolke på resultater

Er uheldet ude.....

- Vagtordning 24/7/365
- Vagten varetages af en erfaren medarbejder fra kundecenteret
- Vagten kan aktivere prøvetagning
- Vagten kan aktivere mikrobiologisk laboratorium
- Vagten arrangerer transport af prøven
- Vagten sørger for formidling af resultaterne

- Kort sagt....vagten sørger for alt

- EOL (**Eurofins On-Line**) er et webbaseret system
- <https://www.eurofins.dk/miljoe/online-og-bestil/eurofins-online-eol/>

- Mobilapp til din telefon
  - -iPhone / iPad
  - - Android

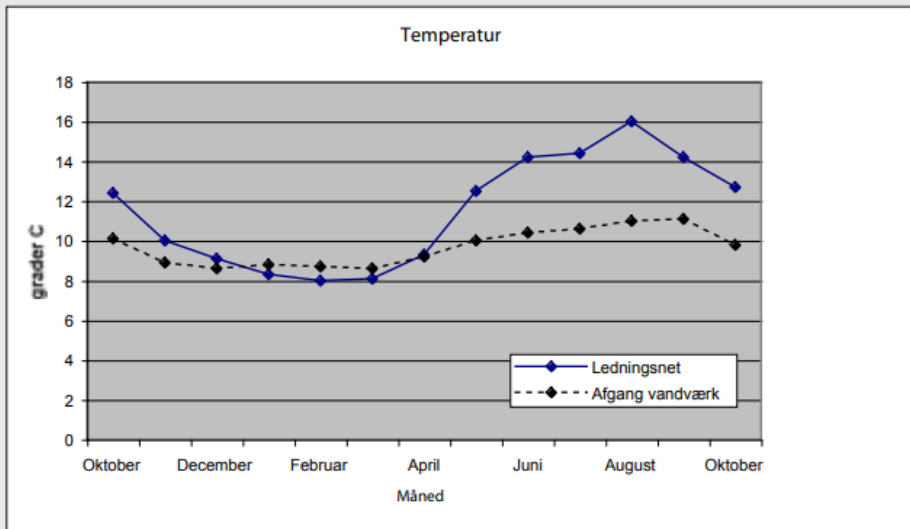
- Adgang til resultater døgnet rundt – også foreløbige resultater
- Overblik over tidligere resultater og rapporter
- Eksportere resultater til Excel (EOL)
- Downloade analyserapporter (EOL)

EOL er en webbaseret brugerflade mellem dig som kunde og dit Eurofins laboratorie.

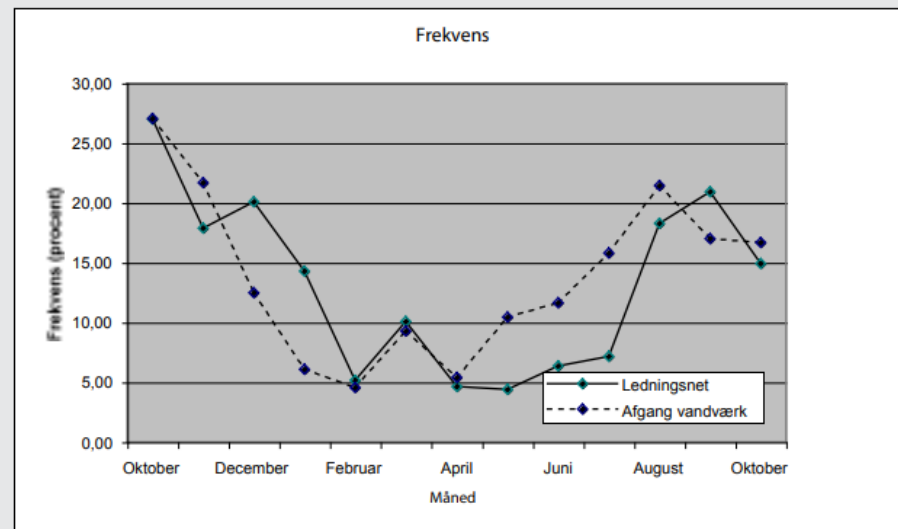
- ✓ Let tilgængelig – kræver blot du har en internetforbindelse
- ✓ Laboratorie-service fra start til slut
  - Saml resultater og analyserapporter
  - Udtræk og statistikker
- ✓ Kan tilpasses til dit behov

- Skift af metode i 2005 jf. EU-direktivet – Colilert-metoden
  - Ny metode mere følsom og påviser flere typer coliforme bakterier
  - Markant flere fund af coli-forme bakterier – sporadiske fund!
- Årstidsvariation
  - Studier viser betydelig flere fund i efterårsmånederne
  - Nedbørsmængder – indsigning af overfladevand
  - Stigende biologisk aktivitet i miljøet i løbet af sommer og efterår
- Bakterier vokser op i kulturer
  - Biofilm
  - Revner og sprækker
  - Rørføring – dimension - flow

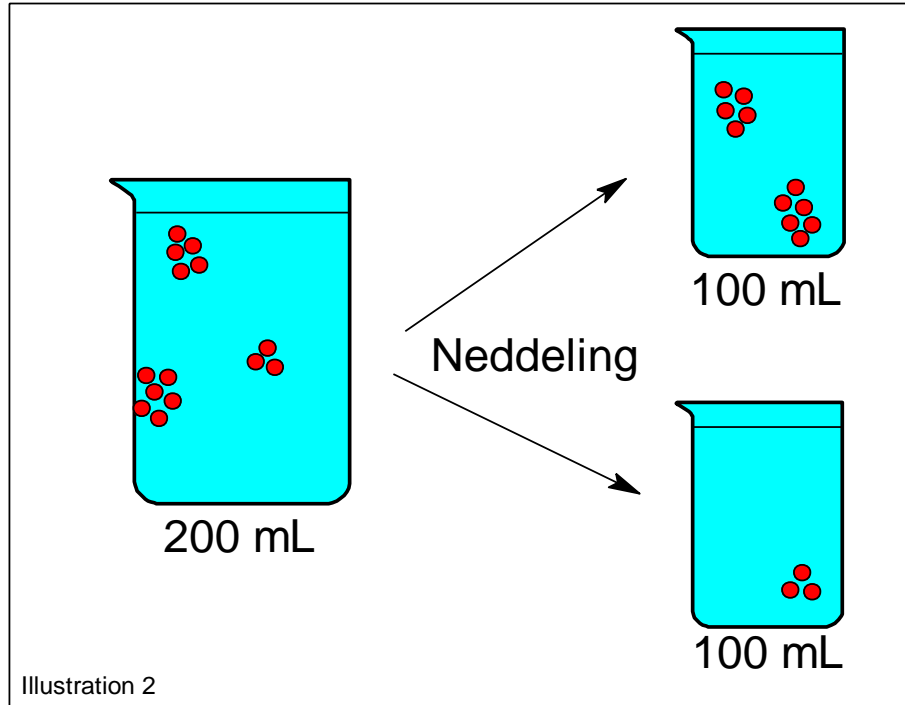

FIGUR 1:
Gennemsnitlig temperatur ved udtagning af drikkevandsprøver på ledningsnet og afgang vandværk.

FIGUR 2:
Frekvens af prøver med indhold af coliforme bakterier.

- Bakterier kan ikke "styres" og er ikke jævnt fordelt – vokser i kulturer i vandet

- Bakterier vokser på biofilm i rørledninger og tanke
- Indtrængen i revner og sprækker
- Vandflow

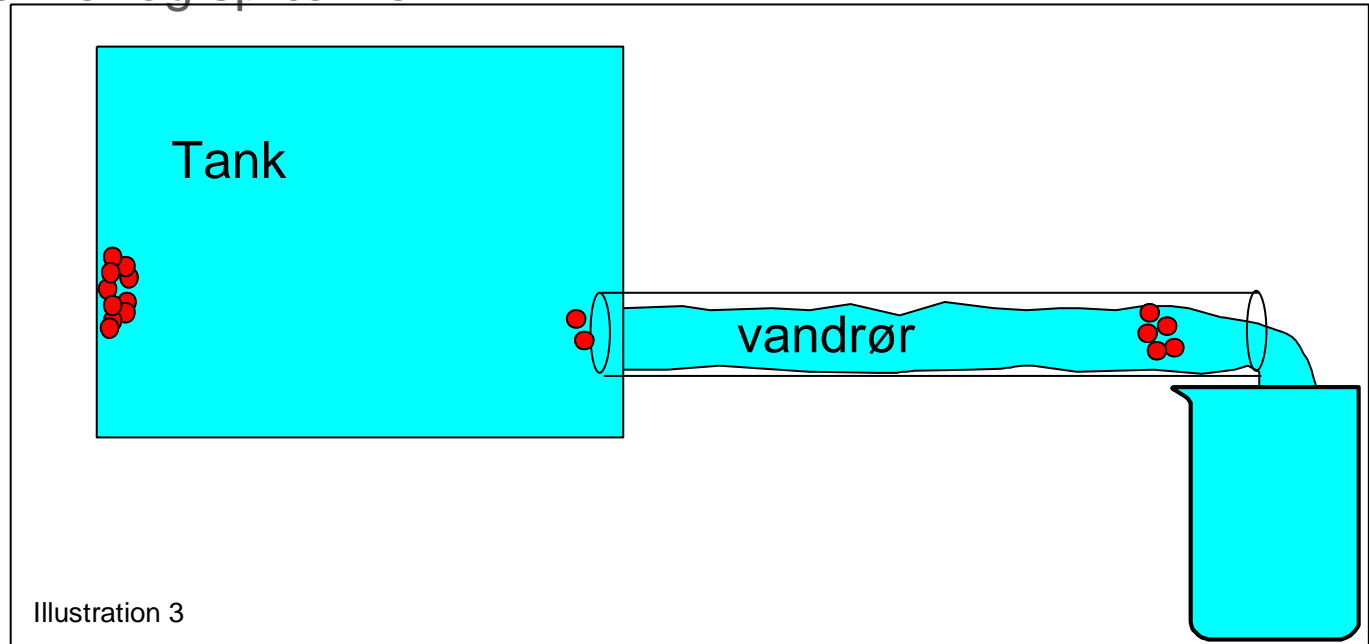
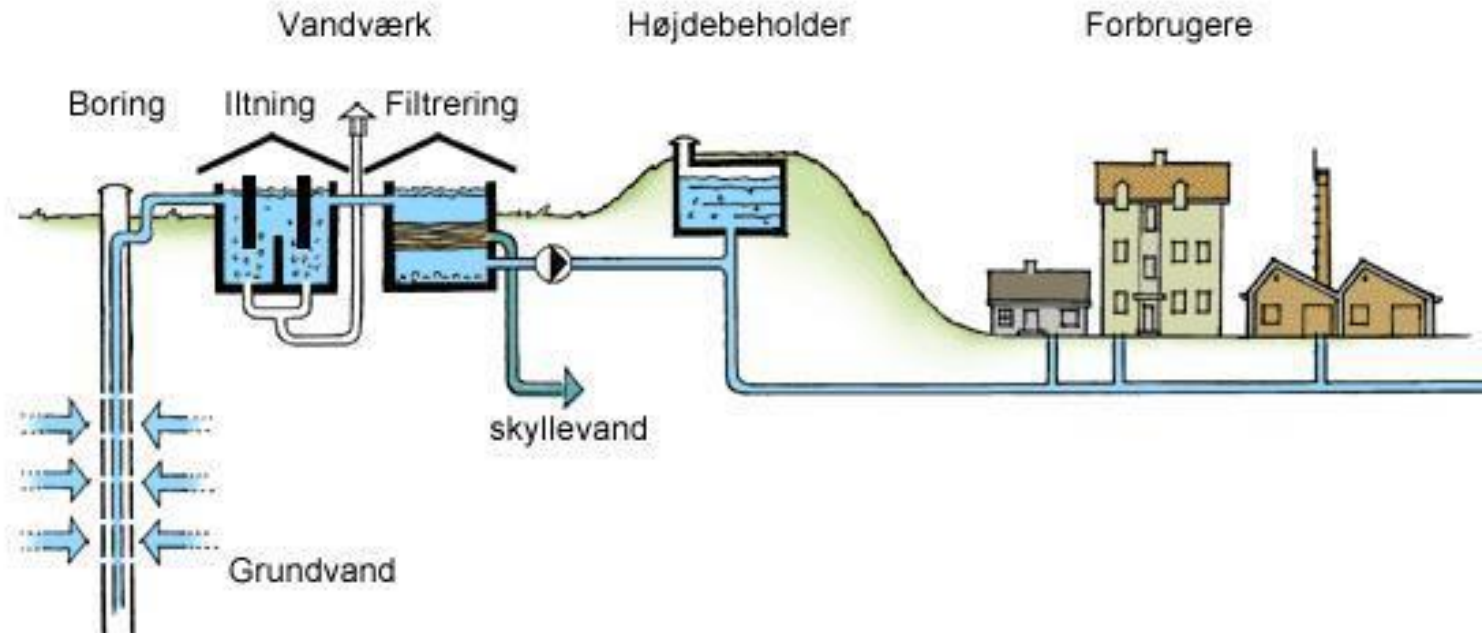

Illustration 3

- Kend dit Vandværk
- Begge veje

- De mest kendte overskridelser jf. gældende drikkevandsbekendtgørelse
- Alle overskridelser er markeret på analyserapporten !
- Naturlig forekomst
  - Jern - ved forbrugers taphane - 200 mikrogram/L – ($\mu\text{g/l}$)
  - Mangan – ved forbrugers taphane - 50 mikrogram/l
  - Arsen – ved forbrugers taphane – 5 mikrogram/L
- F.eks. iltning
  - Ammonium – 0,05 mg/l
  - Nitrit – 0,10 mg/l
  - Nitrat – 50 mg/l (lavere grænse på vej)

- De mest kendt overskridelser jf. gældende drikkevandsbekendtgørelse
- Alle overskridelser er markeret på analyserapporten !
  - Pesticider og deres nedbrydningsprodukter - pt. 55 stk.
  - PFAS – pt. 22 stk.
  - Benzen
    - Husk det

- Ydre påvirkninger vi har kendskab til - sprøjtemidler
- Dem vi ikke kendt eller gjorde vi?
  - PFAS
    - Afsmitning fra materialer – ny bekendtgørelse på vej – materialevalg fra boring til forbruger

RISOKOVURDERINGER

- Kommunen har adgang til data med mulige forureningskilder
  - viden om:
    - benzinstationer – værksteder – renserier – landbrug ect.

De bedste løsninger finder vi i fællesskab

- Som minimum skal det fastlagte kontrolprogram følges mht. hyppighed og analysepakker jvf. gældende drikkevands-bekendtgørelse.
- Det er vandværkets ansvar:
  - at prøver udtaget og analyseres af et akkrediteret laboratorium
  - at Kommunen og vandværket underrettes ved overskridelser af de mikrobiologiske resultater samme dag resultatet foreligger
  - at Kommunen underrettes hvis der konstateres kemiske forureninger
- Vandværket har en forpligtigelse til at overholde alle kvalitetskrav som er anført i drikkevandsbekendtgørelsens bilag 1 a-f
- Vandværket har pligt til at informere forbrugerne om **drikkevandskvaliteten** – god som dårlig 😊

- Husk at få udarbejdet beredskabsplaner
- Husk løbende at få dem opdateret
- Husk at informere forbrugerne
- Det giver tryghed for alle

Tak for jeres opmærksomhed

Annette Vendel annette.vendel@etn.eurofins.com

